

لباس سنتی گرجستان

لباس سنتی گرجستان بازتاب مناسبی از میراث فرهنگی مردم بومی این کشور است. سازگاری، ارادت به سنت ها و قدردانی از زیبایی مردم گرجستان در لباس های سنتی و لباس ملی این کشور نمایان شده است.

زندگی سنتی همراه با تنوع آب و هوایی و موقعیت جغرافیایی محلی، سبک زندگی منحصر به فردی را برای مردم گرجستان به ارمغان آورده که به نوبه خود باعث ایجاد لباس های متعارف گرجی شده است. اگرچه هر منطقه از گرجستان سبک پوشش و لباس های متمایز خود را دارد، اما وجه تشابه همه این گونه های پوشش در «چوخوا»، یک کت پشمی که به طور معمول توسط مردان پوشیده می شود و منگوله

های دوخته شده بر روی سینه آن را متمایز می‌کند، قابل مشاهده است. لباس زنان در مناطق مختلف، به ویژه در جوامع کوهستانی دورافتاده بسیار متنوع است.

شاهزاده «وخوستی باتونیشویلی» (۱۶۹۶-۱۷۵۷) فردی بود که زمینه را برای مطالعه لباس های سنتی گرجی فراهم کرد و توجه ویژه ای به لباس های مربوط به قرون وسطی و نسل خودش داشت. مسافران خارجی مانند «آرکانژلو لمیرتی» و «ژان شاردن» نیز مشارکت قابل توجهی در این موضوع داشتند. ژان شاردن در دهه ۱۶۷۰م. به گرجستان سفر کرد، و یادداشت های منحصر بفرد او بینش ارزشمندی در مورد لباس محلی آن زمان و همچنین شباهت ها و تفاوت های لباس ایرانی، گرجی و اروپایی ارائه می دهد. به لطف این سوابق تاریخی و سایر موارد دیگر، امروزه تصویری جامع از سبک های مختلف پوشش سنتی گرجی مربوط به نواحی مختلف جغرافیایی گرجستان در دسترس ما قرار دارد. در ادامه با برخی از لباس های سنتی گرجستان آشنا می شویم:

لباس سنتی کارتلی-کاختی

به گفته و خوستی باتونیشویلی، مردم کاختی و کارتلی دارای سبک لباس مشابه هم بوده‌اند. لباس اصلی برای مردان در این ناحیه چوخا بوده که بلندتر از مناطق همسایه است؛ چوخای کارتلی-کاختی دارای یقه ای مثلثی در گردن بود تا پارچه داخلی را به نمایش بگذارد. این چوخا که مردان آن را بدون کمر بند می پوشیدند شامل دامن چاکدار و جیب‌های مینیاتوری در دو طرف سینه است که به طور سنتی با گلوله‌های تزئینی پر می‌شد. چوخای کارتلی-کاختی معمولاً به رنگ برنزی، آبی، سیاه یا قرمز است. با توجه به فرهنگ محافظه کارانه گرجی در آن زمان، زنان در کارتلی-کاختی لباس‌های بلند تزئین شده می‌پوشیدند. این لباس در ناحیه کمر با کمر بند تزئین شده ای کاملاً تنگ که تقریباً تا انتهای دامن را می‌پوشاند، محکم می‌شد. مهمترین جنبه این سبک لباس، روسری بود که شامل یک پوشش سفید مثلثی با لبه مخملی و روسری تیره می‌شد.

لباس سنتی پشاو-خوسورتی

این لباس در مناطق کوهستانی گرجستان از پارچه پشمی با دوامی ساخته شده بود که از مردم آن ناحیه در برابر شرایط سخت کوهستانی محافظت می‌کرد. این پوشش علیرغم ماهیت کاربردی که در این منطقه دارد، همواره به زیبایی هرچه تمام‌تر تزئین می‌شود. زنان در پشاو-خوسورتی از کودکی در زمینه پردازش و رنگرزی پشم آموزش می‌بینند.

چوخا خوسورتی، معروف به تالآوری، یک نوع چوخا کوتاه با شکاف هایی تا پایین کمر و پارچه ای تزئین شده در قسمت جلوی آن است. لباس های مردانه به طور معمول از شلوارهای بافتنی به نام «پاچیچی»، کفش های بافته شده معروف به «تاتی» و چوخا با نمادهای مذهبی رنگارنگ که در قسمت جلوی آن گلدوزی شده است، تشکیل می‌شود.

به لباس های سنتی زنانه در خوسورتی، «سادیاتسو» گفته می‌شود. سادیاتسو یک نوع لباس سنتی است که ارتفاع آن تا زانو بوده و با گچ و تکه های هندسی پیچیده تزئین می‌شود. درست همانند همسایگان خود در کارتلی-کاختی، زنان در خوسورتی نیز از روسری استفاده می‌کنند. روسری های سنتی خوسور بسیار مورد احترام مردم محلی هستند، و با الگوهای تزئینی به شکل ضربدری آراسته شده‌اند. زنان پشاو و خوسور همچنین از گردنبندهایی شامل سکه های نقره که به صورت ضربدری بسته می‌شوند به عنوان زیورآلات استفاده می‌کنند.

لباس سنتی توشتی

ساکنان مناطق مرتفع توشتی به دلیل استفاده از پشم در تولید لباس، کفش، و فرش شهرت دارند. آنها همچنین از نمادها و صلیب‌های خورشیدی، که به طور منظم در لباس‌ها و جواهرات برجسته استفاده می‌شوند، به عنوان تزئین برای پوشش خود استفاده می‌کنند.

زنان و مردان توشتی کفش‌های بافتنی رنگی به نام «چیتی» می‌پوشند. چیتی‌های مردانه شامل نقطه های پولکا ساده است، در حالی که چیتی‌های زنانه راه راه و چند رنگ می باشد. هنگام ساخت چیتی، بافنده از نوک کفش شروع می کند و به سمت عقب و پاشنه ادامه می‌دهد. کفش‌های چیتی در خرافات محلی نیز نقش داشتند: به عنوان مثال در روزهای چهارشنبه، هنگام ماه روزه، مادران چیتی‌های مردانه را درست قبل از خواب زیر بالش دختران خود قرار می‌دادند، به این امید که همسر آینده خود را در خواب ببینند.

به طور سنتی، یک زن توشیتی روسری مشکی به سر می‌بست که تا زیر زانوهایش بسته می‌شد، همچنین یک لباس گشاد در زیر روپوش خود و یک لباس بیرونی که در قسمت سینه با

جواهرات تزئین شده از جمله سایر اجزای تشکیل دهنده پوشش سنتی مردم این ناحیه محسوب می شد. لباس های مردانه از یک چوختا و یک کلاه سیاه و گرم تشکیل شده بود.

لباس سنتی سوانتی

بحث در مورد لباس سنتی گرجستان بدون ذکر کلاه های معروف سوانتی کامل نخواهد بود. کلاه های سوانتی معمولاً خاکستری و دارای درز های سیاه هستند. هر کلاه از ۲۰۰ گرم پشم گوسفند ساخته شده و تکمیل آن حدود ۳۰ ساعت طول می کشد. درز های سیاه به شکل ضربدری هستند، و منعکس کننده مهربانی و خونگرمی مردم این ناحیه هستند، «صلیب از شما محافظت کند». کلاه های سوانتی به دلیل تأمین گرما در سرمای زمستان و فراغت از گرمای تابستان برای مردم این منطقه بسیار با ارزش است.

لباس سنتی سوانتی شامل پیراهن، چوخا، شلوار و کلاه سوانتی بود. زنان لباس پشمی می‌پوشیدند و سر خود را با گوشواره و جواهرات تزئین می‌کردند، در حالی که کسانی که ثروتمند بودند نیز پیراهن‌های ابریشمی و روپوش مخملی می‌پوشیدند.

لباس سنتی راجا

«یاکوب گوگباشویلی»، استاد برجسته گرجی قرن نوزدهم، در یکی از نوشته‌های خود لباس‌های زنانه راجا را توصیف و خاطر نشان کرد که آنها از چوخا و زیر پیراهن آخالوخی استفاده می‌کردند. لباس‌های زنانه راجا مورد توجه بسیاری از مسافران خارجی نیز قرار گرفته است. در سال ۱۸۷۴م، دانشمند آلمانی دکتر پفاف نتوانست حیرت خود را نسبت به لباس زنانه راجا پنهان کند، و گفت: «من از تنوع لباس زنان شگفت‌زده شدم، که از بسیاری جهات مرا به یاد آناتولی می‌اندازد». در سال ۱۸۷۴م، کاشف و جهانگرد انگلیسی، «فیلیپ گروو»، با دیدن سه زن محلی در راجا، چنین اشاره کرد: «آنها لباس کوتاه و شلوارهایی بی‌نظیر بر تن می‌کنند». ظاهراً لباس مردان در راجا کمتر مورد توجه بوده‌است، زیرا امروزه اطلاعات کمی در مورد سبک سنتی لباس آنها در دسترس قرار دارد.

لباس سنتی آجارا و گوریا

لباس سنتی مردان گرجی در استان‌های غربی (آجارا و گوریا) با لباس شرقی گرجستان تفاوت چشمگیری دارد. لباس معمول مردان در غرب گرجستان شامل «سامگرلو» است؛ در حالی که در مناطق جنوب غربی این کشور «چاکورا» لباس سنتی می‌باشد. چاکورا شامل یک چوخا کوتاه، یک شلوار لبه‌گشاد و یک کمر بند ابریشمی رنگارنگ است. در تمام اعصار، زنان در آجارا از سه نوع لباس استفاده کرده‌اند. «زوبون فراگا»، که قدیمی‌ترین لباس در بین این سه لباس می‌باشد، نام خود را از یک واژه ترکی به معنی «کت» گرفته است. این لباس بلند و شامل یک کمر بند بود، و توجه ویژه‌ای به تزئینات مجلل روی آن وجود داشت. امروزه می‌توان لباس زوبون فراگا را در موزه «سایمون جاناشیا» در تفلیس مشاهده کرد.

لباس زوبون فراگا به تدریج به «لباس خرما» تغییر یافت که با ظاهر چروکیده و بلند و نخ‌های چند رنگی که در پارچه به کار می‌رود قابل

تشخیص است. این لباس به صورت استوار بر روی بدن قرار می‌گیرد و جیب‌های پنهانی در میان چین و چروک‌های آن دوخته می‌شود. در طی سال‌های اخیر، لباس خرما دچار تغییر و تحول‌های زیادی شده که اکنون به آن «لباس فورکا» می‌گویند.

کفش‌های سنتی گرجی

کفش‌های سنتی گرجستان معمولاً با استفاده از رنگ‌های تیره، سیاه، قرمز، سبز، و قهوه‌ای روشن ساخته می‌شدند. «سولخان-صبا اوربلیانی»، دیپلمات گرجی قرن ۱۷-۱۸ میلادی، انواع مختلفی از کفش‌های محلی را در نوشته‌های خود ذکر می‌کند:

«تسوگا» توسط زنان و مردان در خانه پوشیده می‌شد؛ این کفش‌ها از چرم با رنگ‌های متنوع ساخته شده و لبه‌های آن‌ها به زیبایی تزئین می‌شوند.

یکی دیگر از انواع کفش‌های سنتی و قدیمی در گرجستان «کالامانی» است. کالامانی کفش‌های چرمی متداولی بودند که روستاییان در قرن‌های ۱۰ تا ۱۱ میلادی می‌پوشیدند.

لوکس‌ترین کفش‌های سنتی گرجستان «موگوی» است. موگوی چکمه‌های چرمی بلندی بودند که پادشاهان و اشراف از آن استفاده می‌کردند.

جالبست بدانید که:

امروزه، بهترین مکان‌ها برای دیدن لباس‌های سنتی گرجی در کاخ هنر گرجستان (قبلاً به عنوان موزه تاریخ فرهنگی شناخته می‌شد) و در موزه سیمون جاناشیا است، که هر دو مکان در تفلیس واقع شده‌اند. لباس‌های سنتی، که به آرامی و در قرن بیست و یکم دوباره به سبک پوشش مردم گرجستان بازگشته‌اند، گاهی اوقات در عروسی‌ها و مراسم‌های فرهنگی سنتی گرجستان نیز استفاده می‌شوند.

روز ملی لباس در گرجستان که اخیراً پایه‌گذاری شده است، تعطیل عمومی بوده و هر سال در هجدهم ماه مه برگزار می‌شود. رقصندگان گرجی و مردم عادی به یاد میراث خود به طور یکسان لباس سنتی گرجی را پوشیده و در سراسر شهر فستیوال برپا می‌کنند تا زیبایی لباس سنتی کشور خود را به نمایش بگذارند.

اگر برای این بازه زمانی (اواسط ماه مه) برنامه سفر به گرجستان را دارید، حتماً در این جشنواره شرکت کنید تا با لباس‌های متنوع هر منطقه از گرجستان آشنا شوید!

در ترجمه این مقاله از منابع زیر استفاده شده است:

<https://www.advantour.com/georgia/traditions/georgian-traditional-clothing.htm>

<https://theculturetrip.com/europe/georgia/articles/the-meanings-behind-the-chokha-georgias-traditional-national-dress/>

<https://www.pinterest.com/fonyarkopff/fashion-national-dresses-of-georgia/>

<http://nationalclothing.org/europe/14-georgia/2-national-men-and-women-clothing-in-georgia.html>

واژگان کلیدی: لباس سنتی گرجستان، چوخا، لباس سنتی کارتلی-کاختی، لباس سنتی پشاو-خوسورتی، لباس سنتی توشتی، لباس سنتی سوانتی، لباس سنتی راجا، لباس سنتی آجارا و گوریا، کفش‌های سنتی گرجی

ترجمه از: مجتبی رسولی